

FOLKETINGET

Høring om almen dannelsens plads i en ny læreruddannelse

Dato: Tirsdag den 1. februar 2022

Tidspunkt: 14.00-16.00

Sted: Vær. 2-133, Christiansborg

Udvalg: Uddannelses- og Forskningsudvalget

FOLKETINGET

Velkomst ved formand Kasper Sand Kjær (S)

FOLKETINGET

Lene Tanggaard

Professor i psykologi og forsker i kreative læringsprocesser

En refleksion over almen dannelse, og hvordan der kan dannes alment i læreruddannelsen

Lene Tanggaard er rektor på Designskolen Kolding og professor ved Aalborg Universitet, cand.psych. og ph.d. i pædagogisk psykologi

Tre nedslag på 10 minutter

- 1) Forvekslingskomedie
- 2) Nytænkning som opløsning
- 3) Seks bestemmelser af almen dannelse

Dannelse bør ikke forveksles med kompetence eller udvikling

- Udviklingsgruppen definerer ikke 'dannelse', men bruger det i samme betydning som 'udvikling' og 'kompetence'.
- Udviklingsgruppen bruger primært dannelse i nye sammensætninger af ord, hvor de ser ud til at mene 'kompetence' (fx 'professionsdannelse', 'fagpersonlig dannelse' og 'forsknings- og udviklingsdannelse').
- Disse sammensætninger stammer fra en rapport fra Danske Professionshøjskoler fra 2020, hvor der ikke tales om 'dannelse', men i stedet om 'udvikling' (fx fagpersonlig udvikling) eller 'spor' (fx et forsknings- og udviklingsspor), som vedrører kompetencer. Ordene er blot byttet ud med 'dannelse' (se fremsendt notat om udviklingsgruppens brug af ordet 'dannelse').
- Man er nødt til at definere, hvad man mener med 'dannelse' og med 'almen', hvis almen dannelse skal have betydning i læreruddannelsens praksis!

Nytænkning som opløsning - fag bør stå på videnskabelig grund

- Problemet i den eksisterende læreruddannelse med modulisering, som man rettelig vil gøre op med ved at genindføre fx psykologi som fag, bør lede til overvejelser over, hvorfor man vil opløse et fag (KLM) – igen.
- Udviklingsgruppen vil afskaffe KLM uden egentlige og ordentlige begrundelser, uanset at det står på solid videnskabelig grund, og at det har opnået positive evalueringer (se fremsendt notat om udviklingsgruppens begrundelse herfor).
- Der står intet om almen dannelse i beskrivelsen af det nye fag "Almen didaktik og pædagogik". Dannelsesfilosofi og dannelsesteori, som er grundlæggende i den videnskabelig pædagogik, er fraværende i fagbeskrivelsen.
- Der mangler både en faglig og en almen forståelse af dannelse i Udviklingsgruppens forslag. Der mangler derfor dannelse i forslaget. Alle fag og grundlæggende begreber i uddannelsen bør stå på videnskabelig grund!

Seks bestemmelser af almen dannelse

- 1) Dannelse er for alle.
- 2) Dannelse er almenmenneskelig.
- 3) Almen dannelse er at blive bevidst om sig selv som et historisk væsen.
- 4) Det almene er i det fremmede.
- 5) Dannelse er en fri og formbar proces.
- 6) Almen dannelse er ikke en tilpasningskategori!

FOLKETINGET

Michael Bøss

Dr. phil og lektor emeritus

Skolen som dannelsesinstitution – historisk og i dag

Michael Böss, dr. phil.

Dannelse til **tro** – skolen i **pietismens** ånd

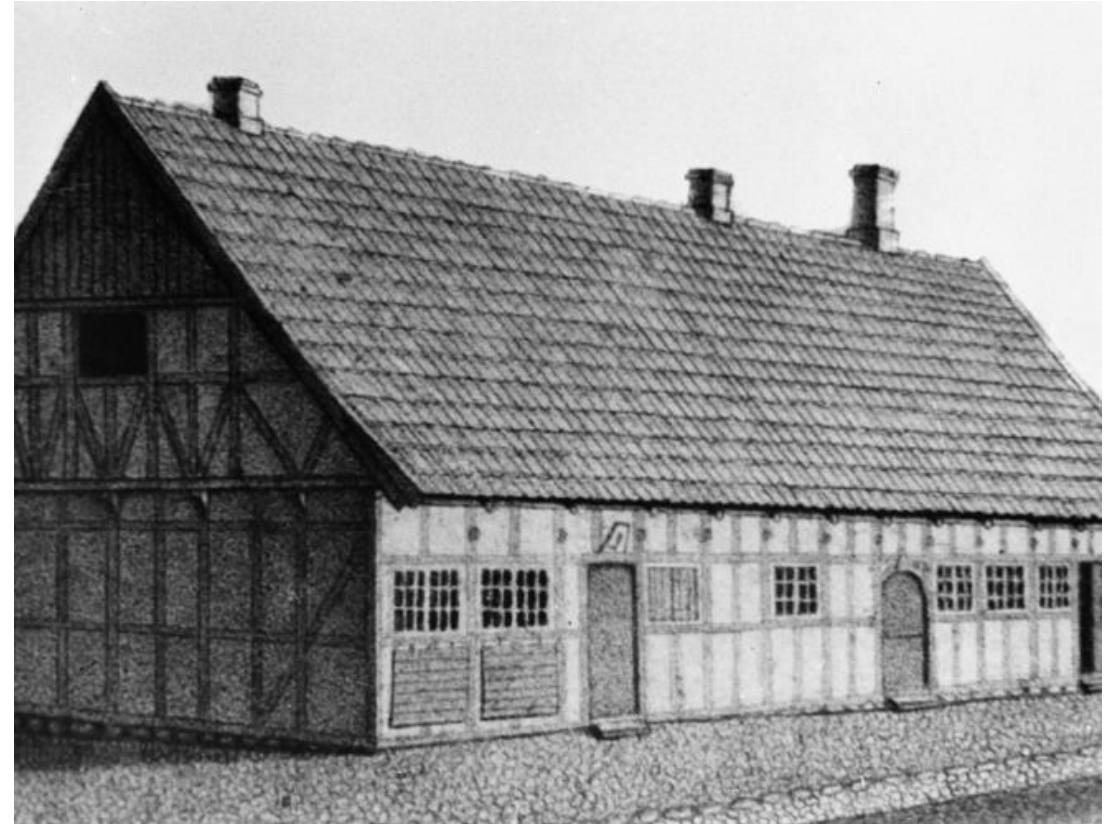
- Skoleloven af 1739.
- at oplære børnene i
”troens grund, samt salighedens vej,
orden og midler, efter Guds ord og
den evangeliske kirkes sande
børnelærdom”

Prinsesseskole

Dannelse til **samfundsnytte** – skolen i **oplysningens** ånd

- Folkeskoleloven af 1814.
- ”at der ved børnenes undervisning i almindelighed [skal] tages hensyn til at danne dem til gode og retskafne mennesker i overensstemmelse med den evangelisk-kristelige lære; samt til at bibringe dem de kundskaber og færdigheder, der er dem nødvendige for at blive nyttige borgere i staten”
- Trinitatis skole, Fredericia

Dannelse til folkelighed og livsduelighed – skolen i den grundtvigske ånd

- Det nye folkestyre krævede, at det almindelige folk – bondealmuen – blev vækket til folkelig selvbevidsthed og forståelse af, hvad det var at være menneske.

Dannelse til social brobygning – skolen i førkrigstidens ånd

- Den store skolereform i 1903.
- Enhedsskolen: ” Her skal de lære af hverandre, hjælpe hverandre, komme til at forstå hverandre, følges ad så langt lyst og evner falder sammen og opdrages til at arbejde sammen. Herved får vi det fornødne fælles dannelsesgrundlag, der skal danne bro mellem de forskellige samfundslag, som landsbyskolen har formået det mellem gårdmænd og husmænd.”

Karakterdannelse og fællesskab – skolen efterkrigstidens ånd

- Skoleloven af 1937:
- ”at fremme og udvikle børnenes **anlæg** og **evner**, at styrke deres **karakter** og give dem **nyttige kundskaber**”
- ”styrke og udvikle børnenes **sans for de etiske og kristelige værdier**, give dem **ærbødighed** for **menneskelivet** og for **naturen**, **kærlighed til hjemmet** og vort **folk og land**, respekt for **andres meninger**, følelse for **fællesskab mellem folkene** og for samhørighed med de andre **nordiske folk**”

Dannelse til demokrati og individuel lykke – skolen i velfærdsstatens ånd

- Folkeskoleloven af 1958
- ”Det er skolens formål at **dygtiggøre** børnene til at gå ud i **samfunds- og erhvervslivet**, **velegnede** til at opfylde de krav, man med rimelighed kan stille, men **først og fremmest** er det skolens opgave at fremme alle muligheder for, at børnene kan vokse op som **harmoniske, lykkelige og gode mennesker.**”

- Folkeskoleloven af 1975.
- [Skolen skal forberede eleverne til] **medleven** og **medbestemmelse** i et **demokratisk samfund** og til **medansvar** for løsningen af **fælles opgaver**.

- Folkeskoleloven af 2006.
- Eleverne skal forberedes til **deltagelse, medansvar og pligter** i et samfund med **frihed og folkestyre**. Skolens virke skal derfor skal være præget af **åndsfrihed, ligeværd og demokrati**.

Fra dannelse til uddannelse?

– skolen i markedsstatens ånd

- Skolen som et økonomisk projekt for staten.
- Et regulært værdiskifte i skolepolitikken, der skyldes velfærdsstatens omdannelse til konkurrencestat.
- Et brud med en skoletradition, som har givet det danske samfund sin styrke: elevernes ligeværdighed, kreativitet og opdragelse til samarbejde, demokrati og personlig myndighed.

Hvor er vi på vej hen?

FOLKETINGET

Ove Korsgaard

Professor emeritus i pædagogik

FOLKETINGET

Spørgsmål

FOLKETINGET

Alexander von Oettingen

Dr. pæd. og rektor ved UC SYD

FOLKETINGET

Caroline Holdflod Nørgaard

Formand for Lærerstuderendes Landskreds

DEN ALMEN DANNENDE LÆRERUDDANNELSE

Caroline Holdflod Nørgaard, forperson i Lærerstuderendes Landskreds

---

Uddannelses- og Forskningsudvalget, 1. februar 2022

LÆRERSTUDERENDES
LANDSKREDS

DET
KRÆVER
ET
MENNESKE...

Forstanderen og mange lærere samlede en aften om ugen eller måneden elever i deres hjem til studiekredse, litteraturaftener, bibeltimer eller åbne drøftelser, og på seminariet var lørdagsaftenerne ofte en kombination af åndelig føde og fest.

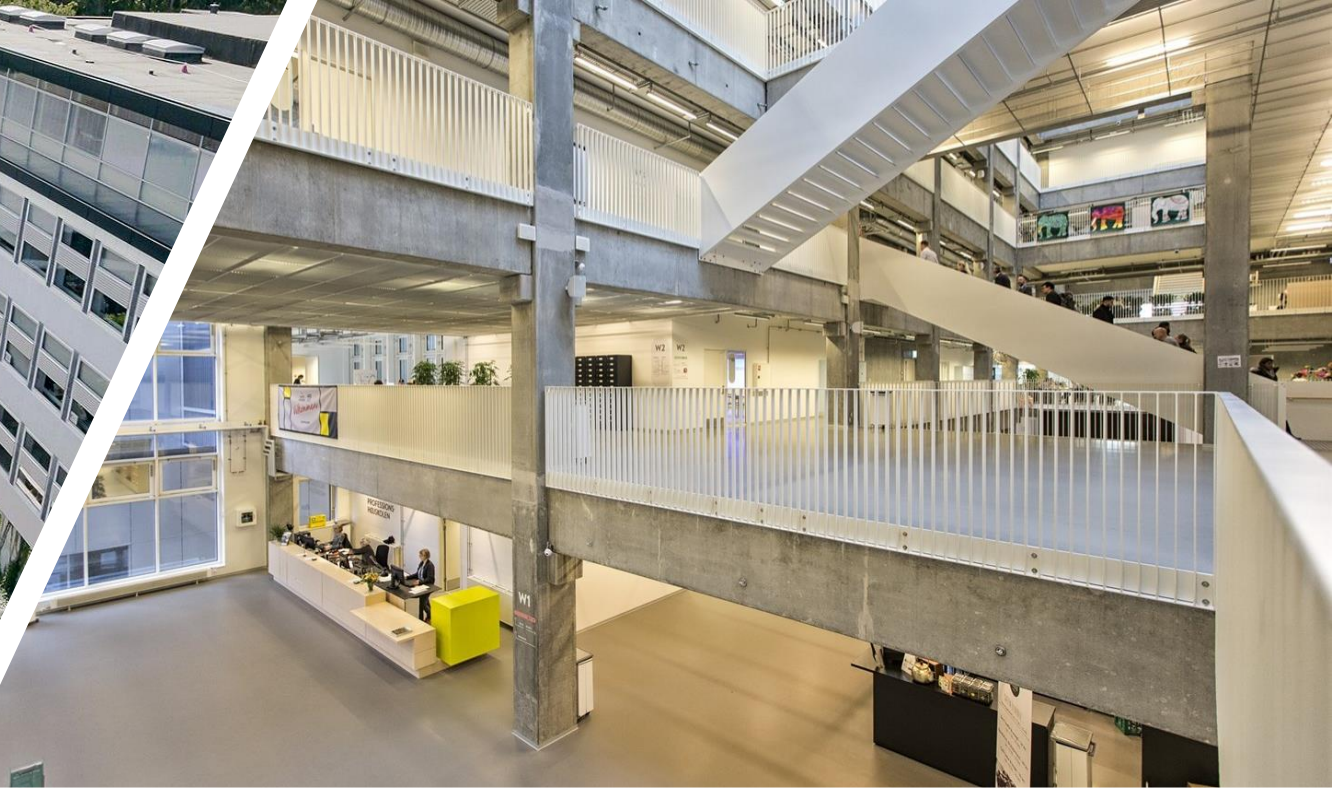
Seminariets kor og orkestre var levende elementer i de tilbage-vendende festers og koncerter program, og teater- og revy-forestillinger var også faste årlige begivenheder.

Jo, seminarieliv var liv i bred og vid forstand.

Taage Kampmann, 1991

FOLKETINGET

Lakshmi Sigurdsson

Lektor og censorformand for KLM

DYNAMIKKEN I KLM – ET ØJENÅBNENDE DANNELSESFAG

Lakshmi Sigurdsson
Censorformand for KLM

KLM 2007

BEK NR 219 AF 12/03/2007

I 2007 blev KLM (med en ramme på 17 ECTS) defineret som

- Et alment lærerkvalificerende fag, der anskuer dannelses- og værdispørgsmål ud fra
- sammenhængen mellem en religionsfaglig, en idéhistorisk og en medborgerskabsrettet synsvinkel.
- På tværs af fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder arbejdes der med forskellige menneske- og samfundssyn og deres betydning for den pædagogiske praksis i skolen.

CENSORBERETNINGEN 2021

Censorerne fremhæver at

KLM giver de studerende **en basisviden, de kan bygge videre på i resten af uddannelsen.**

Det gælder især en viden og forståelse, der sætter dem i stand til at håndtere udfordringer i skolen, hvor der kræves religionsfaglig, kulturfaglig og idehistorisk baggrundsviden.

Der er en klar betoning af **fagets relevans for lærerprofessionen**

Jeg er skoleleder og det er måske et af de mest relevante fagområder set som praktiker

KLM er ikke alene indlysende, men også nødvendig som grundlag for varetagelse af lærergerningen.....Det er afgørende, at de kommende lærere har en 'fornemmelse for' den større sammenhæng (både historisk og internationalt) og det kompleks af tanker, som det at sende børn i skole indgår i.

ET ØJENÅBNENDE DANNESEFAG

Ekspertgruppens evaluering af læreruddannelsen (2018) konkluderede, at

KLM af de studerende 'opleves som en styrke i læreruddannelsen, og at faget udgør et væsentligt fundament – og potentiel rød tråd – til at forstå lærerfaget.'

Den samme vurdering kommer til udtryk i censorernes bemærkninger om, at

faglig viden om kristendom og religion, livsoplysning og etik, demokrati og medborgerskab giver kendskab til den komplekse tradition, samfundet og skolen hviler på.

KLM karakteriseres som *et vigtigt og øjneåbnende dannelsesfag, der retter sig mod - og tvinger til - refleksion over lærerens forhold til professionen i sin helhed såvel kulturelt som etisk og professionelt.*

På den baggrund er det svært at forstå, at udviklingsgruppen ønsker at ændre fagbetegnelsen og samtidig vil reducere det nye fag til en størrelse på 10 ECTS

DYNAMIKKEN I KLM

3 synsvinkler: Religionsfaglig, idéhistorisk og medborgerskabsrettet

3 indholdsområder: Religion og kultur; Idéhistorie og etik; Demokrati og medborgerskab

Almen dannelse i KLM-sammenhæng er *almen* dannelse som

- 1. et idehistorisk, nationalt og universelt kontekstualiseret fag,**
- 2. der på *fagligt* grundlag *sammenholder* kultur-, eksistens- og fællesskabsforståelse**
- 3. ift. såvel sekulære som religiøse perspektiver/positioner**
- 4. – som grundlag og paraply for lærerstudier i alle fag**
- 5. og med kommende lærervirksomhed i nutidens pluralistiske skole som horisont – dvs. folkeskolens formålsparagraf som centralt udgangspunkt og anledning.**

ANBEFALINGER

De to nye fagelementer (med 2 x 10 ECTS) : 'Skolen som dannelsesinstitution' og 'Lærerens professionelle autoritet og dannelse'

er uklare fagbetegnelser – og som temaer er de allerede del af indholdet i KLM (fx skole- og kulturhistorie, dannelsesbegreb og autoritetsbegreb).

Udviklingsgruppen ønsker desuden, at 'Skolen som dannelsesinstitution' placeres på 3. årgang.

Udspillet giver ingen gode argumenter for disse markante ændringer

Ud fra censorernes vurderinger må min anbefaling være:

Bevar KLM som alment lærerintroducerende fag på første årgang og fasthold den nuværende fagbetegnelse!

FOLKETINGET

Johannes Adamsen

Lektor og ph.d.

FOLKETINGET

Spørgsmål

FOLKETINGET

Afrunding ved formand Kasper Sand Kjær (S)